

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

3.3.2025 luvn.fi
vammaispalvelujen palvelualuejohtaja
3.2.2025 § 3
vammaispalvelujen palvelualuejohtaja
17.1.2023 § 5

Omaishoidon tuen myöntämisen perusteet vammaispalveluissa

Sisällys

1	Omaishoito	1
2	Myöntämisen perusteet, ehdot ja kriteerit	1
2.1	Yleiset ehdot.....	1
2.1.1	Omaishoito on vaativaa ja jatkuvasti päivittäin sitovaa.....	2
2.1.2	Edellytykset omaishoitajalle	3
2.2	Aikuiset (≥ 18 vuotta).....	3
2.2.1	Päivittäinen toistuva hoidontarve – hoitoisuusluokka 1	3
2.2.2	Ympäri vuorokautinen hoidontarve – hoitoisuusluokka 2.....	4
2.2.3	Erittäin vaativat vaiheet – hoitoisuusluokka 3	5
2.3	Lapset ja nuoret (0–17 v) 3.3.2025 alkaen	6
2.3.1	Päivittäinen toistuva hoidontarve – hoitoisuusluokka 1	6
2.3.2	Ympäri vuorokautinen hoidontarve – hoitoisuusluokka 2.....	7
2.3.3	Erittäin vaativat vaiheet – hoitoisuusluokka 3	8

1 Omaishoito

Omaishoidon tuki muodostuu omaishoitajan hoitopalkkiosta ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea omaisen antamaa hoitoa ja huolenpitoa kotona.

Omaishoidon tukea on saatavilla koko Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella, mutta omaishoitajan vapaan ajaksi järjestettävien eri palvelujen saatavuus vaihtelee.

2 Myöntämisen perusteet, ehdot ja kriteerit

2.1 Yleiset ehdot

Omaishoitolain (937/2005 §3) mukaan hyvinvointialue voi myöntää omaishoidon tukea, jos:

- henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi tarvitsee kotioloissa hoitoa tai muuta huolenpitoa;
- hoidettavan omainen tai muu hoidettavalle läheinen henkilö on valmis vastaamaan hoidosta ja huolenpidosta tarpeellisten palveluiden avulla;
- hoitajan terveys ja toimintakyky vastaavat omaishoidon asettamia vaatimuksia;
- omaishoito yhdessä muiden tarvittavien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kanssa on hoidettavan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kannalta riittävää;
- hoidettavan koti on terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva ja
- tuen myöntämisen arvioidaan olevan hoidettavan edun mukaista.

Omaishoidontuki on harkinnanvarainen etuus, jota myönnetään hyvinvointialueen talousarviossa varatun määrärahan puitteissa. Hakijan avun ja hoidon tarvetta arvioidaan ja verrataan kokonaisuutena muihin hakijoihin. Länsi- Uudenmaan hyvinvointialueella omaishoidon tuki

kohdennetaan vaativampaan hoitoon ja hoivaan seuraavien ehtojen ja perusteiden mukaisesti.

2.1.1 Omaishoito on vaativaa ja jatkuvasti päivittäin sitovaa

- Omaishoidon tuen myöntäminen edellyttää aina tavanomaisen läheissuhteen ylittävää, henkilökohtaiseen hoivaan ja hoitoon kohdistuvaa ohjausta, tukea ja/tai avustamista (esim. siirtymisissä, liikkumisessa, WC-käynneissä, peseytymisessä, pukeutumisessa, ruokailussa, lääkehoidossa, hoitotoimenpiteissä, kommunikaatiossa). Omaishoidon vaativuutta voivat osaltaan lisätä vaikeat hoitoon reagoimattomat psyykkiset oireet, haastavat käytösoireet, sosiaaliset tai turvallisuuteen liittyvät oireet tai vaikeat aistivammat.
- Ainoastaan asioiden hoito ja kodinhoito eivät ole riittäviä perusteita omaishoidon tuen myöntämiselle. Perheen normaalit sisäiset vastuut, esimerkiksi puolisojen välinen tavanomainen auttaminen ja vanhempien tavanomainen vanhemmuus (lapsen ikätason mukainen hoito, kasvatus ja huolenpito), ovat omaishoidon tuen ulkopuolella.
- Omaishoidon sitovuuteen vaikuttavat hoidettavan itsenäinen tai ikätasoinen toimintakyky sekä hänen omaishoitajalta tarvitsemansa avun ja valvonnan määrä.
- Omaishoidon sitovuutta ja vaativuutta arvioitaessa huomioidaan omaishoidettavan saamat muut sosiaali- ja terveyspalvelut ja arvioidaan omaishoitajan osuutta hoitokokonaisuudesta. Jos hoitovastuu on pääsääntöisesti muulla kuin omaishoitajalla, voidaan omaishoidon tuen palkkioluokkaa alentaa tai omaishoidon tuki olla kokonaan myöntämättä.
- Omaishoitajan antaman hoidon sitovuuden tai vaativuuden muuttuessa omaishoidon tuen myöntäminen ja hoitoisuusluokka arvioidaan tarvittaessa uudelleen.

2.1.2 Edellytykset omaishoitajalle

- Omaishoitajan terveys ja toimintakyky vastaavat omaishoidon vaatimuksia ja hän soveltuu tehtävään ikänsä, voimavarojensa ja elämäntilanteensa osalta. Alle 18-vuotias henkilö tai palkattu työntekijä eivät voi toimia omaishoitajana. Alaikäisen lapsen hoidon ja muun huolenpidon järjestäminen omaishoitona edellyttää hänen kaikkien huoltajiensa suostumusta.
- Omaishoitaja sitoutuu omaishoitotosopimuksella vastaamaan omaishoidosta.
- Omaishoitaja toimii hoidettavan edun mukaisesti ja ottaa hänen toiveensa ja näkemyksensä huomioon.
- Omaishoitajalta edellytetään kykyä toimia yhteistyössä hyvinvointialueen omaishoidosta vastaavan työntekijän ja muiden hoitoon osallistuvien tahojen kanssa.
- Omaishoito ei vaaranna omaishoitajan terveyttä tai turvallisuutta.
- Omaishoitajalla on ilmoitusvelvollisuus, jos hoidossa tai olosuhteissa tapahtuu muutoksia.

Hoitoisuusluokat myöntämisperusteineen kuvataan alla erikseen lasten ja nuorten sekä aikuisten osalta. Hoitoisuusluokka ja omaishoitajalle maksettava hoitopalkkio määräytyvät porrastettuna omaishoitajan antaman hoidon sitovuuden ja vaativuuden perusteella. Hoitoisuusluokkien kuvauksista tulee pääsääntöisesti täyttyä kaikki kohdat.

2.2 Aikuiset (≥ 18 vuotta)

2.2.1 Päivittäinen toistuva hoidontarve – hoitoisuusluokka 1

Hoidon sitovuus ja vaativuus

- Omaishoito on sitovaa ja sisällöltään vaativaa
- Omaishoidettava tarvitsee useita kertoja vuorokaudessa hoitoa, huolenpitoa, ohjausta, valvontaa, tukea tai apua päivittäisissä henkilökohtaisissa toiminnoissa.
- Omaishoidettavalla ei ole säännöllistä yöllistä avuntarvetta tai yöllinen avuntarve on vähäistä.

- Omaishoidettava selviytyy yksin joitakin ajanjaksoja vuorokaudessa mutta omaishoitajan pidemmän poissaolon aikana hän tarvitsee muita hoito- ja palvelujärjestelyjä.
- Valvonnassa ja ohjauksessa voidaan osittain käyttää apuna teknisiä apuvälineitä (esim. etäseuranta- tai hälytinlaitteet, kuvaääniyhteys)
- Omaishoidettava voi olla säännöllisesti osan päivästä tai viikoittain kodin ulkopuolella (esimerkiksi päivätoiminnassa), ilman että hoitopalkkio muuttuu.

Ilman omaishoitoa hoidettava tarvitsisi säännöllisesti kotihoidon käyntejä päivittäin tai runsaasti henkilökohtaisen avun palveluja.

2.2.2 Ympäri vuorokautinen hoidontarve – hoitoisuusluokka 2

Hoidon sitovuus ja vaativuus

- Omaishoito on sitovampaa ja sisällöltään vaativampaa kuin 1. hoitoisuusluokassa.
- Omaishoidettava tarvitsee paljon hoitoa ja huolenpitoa sekä jatkuvaa ohjausta, valvontaa, tukea tai apua päivittäisissä henkilökohtaisissa toiminnoissa.
- Omaishoidettava tarvitsee hoitoa ja huolenpitoa myös yöaikaan. Yöaikaan tarvittava hoito ja huolenpito on toistuvaa ja säännöllistä. Jos hoidontarve yöaikaan on vähäistä, tulee päiväaikaisen hoidon ja valvonnan tarpeen olla erittäin runsasta.
- Hoitotyö edellyttää omaishoitajalta pääsääntöisesti ympärivuorokautista työpanosta.
- Omaishoidettava selviytyy ajoittain yksin korkeintaan lyhyitä hetkiä vuorokaudesta (esim. asioilla käynti), mutta omaishoitajan pidemmän poissaolon aikana hän tarvitsee muita hoito- ja palvelujärjestelyjä.
- Omaishoidettava voi olla säännöllisesti osan päivästä tai viikoittain kodin ulkopuolella (esimerkiksi päivätoiminnassa), ilman että hoitopalkkio muuttuu.

Ilman omaishoitoa hoidettava tarvitsisi ympärivuorokautisen palveluasumisen kodin ulkopuolella eikä hän tulisi toimeen pelkästään kotihoidon apujen turvin.

2.2.3 Erittäin vaativat vaiheet – hoitoisuusluokka 3

Tähän hoitoisuusluokkaan kuuluvat hoidollisesti raskaassa siirtymävaiheessa tai erittäin vaativan ympärivuorokautisen hoidon tarpeessa olevat asiakkaat, pääsääntöisesti lyhytaikaisesti.

Hoidon sitovuus ja vaativuus

- Omaishoito on erittäin sitovaa ja sisältää erityistä osaamista tai opettelua vaativia hoitotoimia tai on muutoin erityisen vaativaa.
- Omaishoidettavan toimintakyky tai terveydentila edellyttävät omaishoitajalta runsaasti fyysistä apua, valvontaa ja huolenpitoa lähes kaikissa päivittäisissä toiminnoissa ympäri vuorokauden, myös useita kertoja yössä.
- Hoitotyö edellyttää omaishoitajalta ympärivuorokautista läsnäoloa.
- Omaishoidettavaa ei ole turvallista jättää yksin lainkaan eikä hoitajan läsnäoloa voi korvata teknisin apuvälinein.
- Omaishoidettava ei ole säännöllisesti osaa päivästä tai viikoittain kodin ulkopuolella.

Ilman omaishoitoa hoidettava tarvitsisi runsasta ympärivuorokautista hoitoa kodin ulkopuolella, esim. palveluasumista tai osastohoitoa.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti hoitoisuusluokan 3 hoitopalkkiota ei makseta, jos hoitajalla on tältä ajalta vähäistä suurempia työtuloja tai hän olisi samalta ajalta oikeutettu saamaan sairasvakuutuslain 10 luvun mukaista erityishoitorahaa (alle 16-vuotias lapsi) tai vuorotteluvapaalain 13 §:n mukaista vuorottelukorvausta (Laki omaishoidon tuesta 5 §).

2.3 Lapset ja nuoret (0–17 v) 3.3.2025 alkaen

2.3.1 Päivittäinen toistuva hoidontarve – hoitoisuusluokka 1

Tuki kohdennetaan vaativaa ja sitovaa hoitoa tarvitsevien vaikeavammaisten ja pitkäaikaissairaiden lasten ja nuorten hoitoon. Oikeutta omaishoidon tukeen ei ole, jos hoidettavan avun tarve on pääasiassa sanallista ohjausta ja muistuttelua, hoidettavalla ei ole ongelmia liikkumisessa tai kommunikaatiossa, eikä hoidettava tarvitse erityisiä vaativia hoitotoimenpiteitä, eikä avun tarve ole toistuvaa tai ympärivuorokautista.

Hoidettava tarvitsee enemmän hoitoa, huolenpitoa ja valvontaa päivittäisissä toiminnoissa kuin ikätasoinenlapsi. Hoidettavaa on autettava konkreettisesti eri toiminnoissa ja hoidettavan toimintoja on ohjattava sanallisesti hoidettavan välittömässä läheisyydessä. Lapsi tai nuori tarvitsee ikäänsä nähden paljon hoitoa ja jatkuvaa apua useissa henkilökohtaisissa päivittäisissä toiminnoissa kuten liikkumisessa, ruokailuissa, peseytymisessä, pukeutumisessa, henkilökohtaisen hygienian hoidossa, wc-asioinnilla sekä kodin ulkopuolella liikkumisessa ja toimimisessa.

Omaishoidon tarpeen arvioinnissa kiinnitetään huomiota päivittäisten toimintojen ja avun tarpeen lisäksi kommunikaatioon ja ymmärryskykyyn ja kykyyn olla toisten kanssa vuorovaikutuksessa sekä vaativien hoitotoimenpiteiden tarpeeseen.

Alle 3-vuotiaalle lapselle tukea voidaan myöntää ainoastaan silloin, kun kysymyksessä on vaikeavammaisen tai pitkäaikaissairas lapsi, joka tarvitsee vaativan ja sitovan hoidon lisäksi esimerkiksi vaativia hoitotoimenpiteitä (näitä voivat olla muun muassa peg-letku, iv-hoito) tai lapsi muutoin vaatisi sairaalahoitoa tai laitoshoitotasaisen hoitopaikan.

Hoitoisuusluokassa 1 lapsi ei yleensä tarvitse säännöllisesti vammasta tai sairaudesta johtuvaa hoitoa yöaikaan, mutta enemmän valvontaa

ikätasoon nähden. Yöaikaisen hoidon satunnainen tarve on kuitenkin edellytyksenä omaishoidontuen myöntämiselle. Tähän luokkaan voivat kuulua myös öisin runsaasti apua tarvitsevat lapset ja nuoret, joiden hoitovastuu päivällä ei ole omaishoitajalla.

Muut tuen myöntämistä ohjaavat kriteerit:

Ainoastaan ohjauksen ja valvonnan tarve eivät ole riittäviä perusteita omaishoidon tuelle lapsuusiässä.

Arvioinnissa otetaan huomioon asiakkaan saamat muut palvelut. Tärkeää on huomioida, että omaishoitajan tulee kantaa päävastuu hoidettavan hoidosta. Jos hoidettava viettää arkipäivisin yli kahdeksan tuntia kodin ulkopuolisessa hoidossa tai saa runsaasti muita palveluja, omaishoidontukeen ei ole oikeutta. Tämä koskee myös lyhytaikaista huolenpitoa.

2.3.2 Ympäri vuorokautinen hoidontarve – hoitoisuusluokka 2

Hoidon sitovuus ja vaativuus

- Omaishoito on sitovampaa ja sisällöltään vaativampaa kuin 1. hoitoisuusluokassa, verrattuna tavanomaiseen vanhemmuuteen lapsen tai nuoren ikätaso huomioiden.
- Omaishoidettavan avun, hoidon, ohjauksen ja valvonnan tarve henkilökohtaisissa päivittäisissä toiminnoissa on ikätasoon verrattuna pääsääntöisesti ympärivuorokautista.
- Omaishoidettava tarvitsee hoitoa ja huolenpitoa myös yöaikaan. Yöaikaan tarvittava hoito ja huolenpito on toistuvaa ja säännöllistä.
- Hoitotyö edellyttää omaishoitajalta jatkuvaa läsnäoloa ja erityistä perehtyneisyyttä lapsen tai nuoren käyttäytymisen erityispiirteisiin ja/tai hoito- ja kuntoutustoimenpiteisiin.
- Omaishoidettavaa ei voi jättää yksin.
- Omaishoidettava voi olla säännöllisesti osan päivästä tai viikoittain kodin ulkopuolella (esimerkiksi päiväkodissa, koulussa tai päivätoiminnassa), ilman että hoitopalkkio muuttuu.

2.3.3 Erittäin vaativat vaiheet – hoitoisuusluokka 3

Tähän hoitoisuusluokkaan kuuluvat hoidollisesti raskaassa siirtymävaiheessa tai erittäin vaativan ympärivuorokautisen hoidon tarpeessa olevat asiakkaat, pääsääntöisesti lyhytaikaisesti.

Hoidon sitovuus ja vaativuus

- Omaishoito on erittäin sitovaa ja sisällöltään erityisen vaativaa, verrattuna tavanomaiseen vanhemmuuteen lapsen tai nuoren ikätaso huomioiden.
- Omaishoidettavan avun, hoidon, ohjauksen ja valvonnan tarve lähes kaikissa päivittäisissä toiminnoissa on ympärivuorokautista.
- Omaishoidettavan toimintakyky tai terveydentila vaatii omaishoitajan erityistä perehtyneisyyttä ja fyysistä apua tai valvontaa edellyttäviä hoidollisia toimenpiteitä joka yö.
- Hoitotyö edellyttää omaishoitajalta ympärivuorokautista läsnäoloa.
- Omaishoidettavan toimintakyky tai terveydentila on sellainen, että hän ei voi osallistua säännöllisesti osaa päivästä tai viikoittain kodin ulkopuoliseen toimintaan (esimerkiksi koulunkäynti).

Voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti hoitoisuusluokan 3 hoitopalkkiota ei makseta, jos hoitajalla on tältä ajalta vähäistä suurempia työtuloja tai hän olisi samalta ajalta oikeutettu saamaan sairausvakuutuslain 10 luvun mukaista erityishoitorahaa (alle 16-vuotias lapsi) tai vuorotteluvapaalain 13 §:n mukaista vuorottelukorvausta (Laki omaishoidon tuesta 5 §).